



**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

C. 13. Circa Religiosi facti Episcopi, vel ad Parochialem Ecclesiam promoti,
quoad vota obligationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

CAPVT XIII.

*Circa Religiosi facti Episcopi,
vel ad Parochialem Ec-
clesiam promoti, quoad
vota obligatio-
nem.*

DVBIVM CIII.

*Religiosus assumptus ad Episcopatum,
teneaturne vota observare, quae votis
tribus constitutibus Religiosum sta-
tum in aliquibus Ordinibus solent
annecti?*

391 *Circa sup.* **E**RTVM est, Religiosum factum Episcopum voto obedientiae sicut paupertatis, & castitatis adstrictum manere: sed soli Pontifici obedire debere in iis, quae fuerint iuxta regulam: secus in iis, quae extra, vel praeter regulam antea fuerint, quia non illimitate, sed limitate iuxta regulam obedientiam promittit. Verum supradictis votis constitutibus Religiosum statum alia vota in diversis Religionibus annectuntur: ut in Ordine S. Mariae de Mercede emittitur votum incumbendi captivorum redemptioni: in Minimorum Ordine votum victus quadagesimalis: in Societate Iesu votum quartum solemne obedientiae Pontificis summo in missionibus peragendis: deinde emittuntur alia quinque vota simplicia, nempe de non relaxanda paupertate, nec admittenda eius relaxatione; de non procuranda dignitate aliqua directe vel indirecte in Societate; de non procuranda praefatione vel dignitate extra Societatem, nisi obedientia intercedat, de denunciandis ambulantibus supradictas dignitates; & de audiendo Praeposito Generali si quis in Praefatura constituitur: ita, eiusque consilia sequendo, si meliora visa fuerint. Quae igitur est, an Religiosus in Episcopatum assumptus haec omnia vota observare teneatur eodem modo, ac ante assumptionem erat obligatus.

392 *Teneatur equidem.* Teneatur equidem, quia obligatio voti est personalis: ergo comitatur personam in quocumque ex stat. statuas vovens calculum Virgineum quocumque recitare, hoc voto non teneatur ad Episcopatum assumptus. Certè vota paupertatis, castitatis, & obedientiae perfectae in Episcopatu, & obligant ad sui observationem. qui enim cum Episcopatu non pugnant Ego etiam haec vota persolvere debent, & obligare, quatenus eorum observatio cum status assumpti obligatione non pugnat: sunt enim statim Regulari accessoria, & non pugnant absolute cum Episcopatus ob-
Ejusd. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

ligatione, sed potius plura ex illis Episcopatus iuvant perfectionem. Sic de voto quarto Societatis Iesu Valq. l. 2. d. 165. c. 8. num. 89. Sanch. l. 6. Decal. c. 6. n. 15. De aliis vero Sanch. l. 4. de relig. 10. l. 3. m. 8. & colligitur ex Soto l. ult. de iust. a. ult. post medium.

Non teneatur haec vota servare, sed suspen-
ditur eorum obligatio, durante Episcopatu, *Non tene-*
quia ea vota, ut recepta constat ex praxi, praeci-
piuntur emitti, & à Religiosis emittuntur, ut status communitatis conservetur, & crescat facilius regularum observatione, specia-
liques Religiosorum finem, seculariumque utilitatem. Cum ergo post Episcopatus acceptionem à Communitate separatus existas, ab omni regularum observatione exemptus pro eo statu illis votis non obligaris. Ad-
dendum observationem difficiliorem esse extra Religionem maxime in statu illo honorifico: ergo credendum non est, Religionem velle suos Religiosos huiusmodi obligatione gravare: neque Religiosos eam subire, sed potius oppositum praesumendum. Ita
Sanch. l. 6. Decal. cap. 6. n. 15. & alij.

Cum his opinor verius planè, expendens
vota singula. Verum Religiosus Ordinis S. Mariae de Mercede praesum non potest, se verius op-
voluisse obligari voto redemptionis captivo-
rum: nec Religiosus Societatis nostrae voto obedientiae promissionibus peragendis instar Clerici secularis, sed Religiosi instar, & ut Religionis membrum, & in illius conservationem. Cum igitur Episcopatus assumptio-
nem sint à Religionem exempti & instar Clericorum secularium non est credendum illis votis se obligare voluisse. Idem argumentum procedit de abstinentiae quadagesimalis voto: non enim debet praesumi, obligationem illius ad statum secularem extendi, maxime cum ad conservationem Regularis status fuerit emissum. Apertius id constat in illis quinque votis à Professo Societatis Iesu emissis. Nam haec emittuntur, ut conservari, & augeri totum corpus Societatis in suo bono stato valeat, ut D. Ignatius p. 10. confit. expressit: ac proinde non respiciunt extra corpus Societatis constitutos.

DVBIVM CIV.

Si Episcopus Regularis, habitu suae Religionis dimisso, secularis Episcopi habitum induat: incurritne excommunicationem?

Incurrit profecto excommunicationem
latam in cap. 2. Ne Clerici, vel Monachi Incurrit
in 6. adversus Religiosos, qui sui Ordinis
habitum dimittunt, quia vere Episcopus ha-
bitum sui Ordinis dimittit, cum Religiosus sit, & secularis Clerici indumentum assumat. Sic Maior. l. 2. de irregular. c. 1. num. 13. Sylvest. v. Religio 7 q. 11. R. pinald. conf. 6. n. 7. vol. 1. Sordus de alimentis p. 11. 79. n. 10.

Non incurrit, quia praefatus textus expresse loquitur de Religiosis intra claustra sub
Non incurrit
Abbatis rit.

Abbas obedientia degenibus: non de illis, qui extra claustra, & obedientiam Abbatibus sunt constituti. Preterea excommunicatio illa imponitur ut periculosa euagandi materia Regularibus subtrahatur: ac Episcopus seculari Episcoporum habitu indutus, periculosa vagandi materiam non habet. Ita Barbosa p. 1. cap. 4. num. 17. Conar. de testam. cap. 1. num. 18. Mann. tom. 2. 99. Regul. 9. 58. a. 3. Sanchez l. 6. Decal. capit. 6. numero 23. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. l. 3. capit. 17. num. 11.

397
Auctoritas
sententia
eadem.

Cum his sentiens, crediderim, dici non posse temerariam habitus dimissionem, quae in habitum adeo decentem, & ab Ecclesia probatum commutatur: maxime cum in e. Deus qui, de vita, & honestate clericorum. Monachis in Ecclesia simul cum Clericis habitantibus permittitur habitus Clericorum uti, ne ob diturnitatem scandalum excitetur. Ergo Episcopus, qui ob hanc occasionem habitum sui Ordinis desereret non temere dimitteret, neque in excommunicationem incideret. Iam vero Clementis VIII. auctoritate, ut habetur in Rituali Romano ab ipso reformato, concessum est Episcopis Regularibus ut recto colore habitus suae Religionis, possint se conformare cum Episcopis secularibus in figura illius, cum bireto scilicet Clericali & mantilleto eiusdem coloris Religionis. Rochetam vero gestare non possunt; sed cotam, seu superpellicem in actibus Ecclesiasticis superponunt. Laym. l. 4. tract. 5. capit. 1. numero nono Sanchez l. sext. Decal. capit. 6. num. 22.

DVBIVM CV.

Religiosus in Episcopum assumptus, teneturne Religionis regulas observare?

398
Tenetur
plane.

Tenetur quidem, quia cum venerit obedientiam secundum regulam, ab eoque voto ob Episcopatum liber non sit, videtur regulae praecipiente obedire debere, maxime cum Episcopatus muneri non repugnat, sed potius illius promouet perfectionem. Sic D. Thom. 2. 2. quae. 185. a. 8. Syluest. v. Religio 6. quae. 10. Mann. tom. 2. 99. Regul. 9. 58. a. 3. & alij relati à Sancio l. 6. Decal. c. 6. n. 18.

399
Non tenetur.

Non tenetur Episcopus à Regulari statu assumptus vili regulae praecipiente observare debito legali ad culpam obligante, quia expressè eximitur à iugo regulae dicto cap. uni. l. 8. quae. 1. ibi. *Quem canonica electio à iugo Monastica professionis absoluit.* merito quidem quia cum extra regimen Religionis existat, non debet illius regulis astringi. Haec enim primò & per se communitatem Religionis astringunt, in cuius augmentum, & conservationem feruntur. Ita Sanchez l. sext. Decal. cap. 6. num. 17. Laym. l. 4. tract. 5. c. 1. num. 10. Suar. 4. de Relig. tract. 8. l. 3. cap. 17. a. num. 17. & alij apud ipsos.

Hoc dicendum existimo. Non enim obstat, Regularem Episcopum adstringi voto obedientiae secundum regulam; quia astringitur voto, cum est superior, qui secundum regulam praecipiat. At cum Pontifex qui solus est illius superior eas regulares observantias non imperet ieiuniorum, vigiliarum, orationum: sed solum à Religionis Praelatis praecipiente sint, à quibus Regularis Episcopus exemptus est: nullam illarum habet obligationem. Dixi, non teneri ex debito legali hoc est, ex illius legis, seu regulae obligatione. Tene enim ex debito saltem morali, & honestatis committitur ex D. Thomae doctrina qu. 185. a. 8. docentis, Regularem Episcopum se cum dispensare posse in regularum observatione, secundum quod requirit necessitas personae, vel officij, vel conditio, hominum, cum quibus vivit. Si ergo tur dispensatio necessaria est, obligatio saltem ex honestate debet intercedere. Certè Episcopus in statu perfectionis adest: ergo delittere non debet ab observatione regularum, quae hanc perfectionem valent promovere.

DVBIVM CIV.

Debitum morale, quod gerit Regularis Episcopus servandis Ordinis regulis inducitne sub veniali piaculo obligationem?

Vidimus Dubio proximo, Episcopum Regularem non teneri debito legali, secus, Statum morali, & honestatis, ad regularum Ordinis observationem. Quaesiverim autem, quam obligationem hoc debitum morale inducat? an sub veniali piaculo.

Inducit obligationem sub veniali, quia omittit illud, quod iure naturali debitum est ex decencia, & honestate, rationi naturali male est aduersum. Ergo est culpa saltem venialis. Sic Caiet. 1. 1. opuscul. 2. 5. qu. 2. Conar. de testam. c. 1. n. 18. Mann. 2. sum. c. 10. n. 4.

Non inducit, quia ubi nulla est legalis debiti obligatio, nulla culpa committitur. Ergo Non Episcopus optinens regularum observationem, cit. omittit quidem, quod perfectum erat, & decens statui Regularis Praelatis, sed non debitum ex legis praescripto. Debitum autem illud morale, & honestatis nihil aliud est, quam opus pererogatorium, quod maxime deceret Episcopum perfectionis studiosum, sed nec sub veniali piaculo debitum. Ita graves Doctores.

Quorum consilio lubens acquiesco. Non me fugit p. Ferdinandum à Castro 1. 3. d. 4. Hoc tenetur, de statu, relig. p. n. 2. 4. num. 15. asseruisse Regularem Episcopum nullam obligationem moralem & honestatis habere, ne cogatur admittere, piaculum veniale contrahere, si regulas Ordinis non observet. Verum, eius venia video in aliquibus ordinibus, v. g. in nostra Societate Iesu regulas Religionis praescribi observandas, quarum omissio nec veniale peccatum inducit. At non adest moralis obligatio decencie, & honestatis in eo, qui studium perfectionis profectetur: quis dubitet? Et tamen omissio vnius & alterius Regulae, imò omnium sigillatim sumptarum peccatum veniale.

Secl II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 173

veniale non est, si lenis contemptus non ad-
fic. Ego Episcopus se perfectissimum osten-
det, sibi obligationi accensae, & honesta-
tis acquiescat, sed ex illius omissione non de-
linquet.

DVBIVM CVIL

*An regularis Episcopus possit feria sex-
ta, vel sabbathu in quo Nata-
lis Domini incidit, carnibus
vesci, si ex Regule prescripto
id sit prohibitum?*

405 *Certa re-
colo.* **C**ertum mihi, Regularem Episcopum
non ligari centuris, & penitus a regula
statutis in transgressores suorum votorum,
castitatis, paupertatis, & obedientie hæc vo-
ta violat. Quia integrè à ingo regulæ exem-
ptus est. Nec obligari ad ieiunia, austeritates,
corporis afflictiones à regula præscriptas
ob eandem rationem. Sanchez aliis relatis,
l. 6. Decalog. tr. 5. c. 1. n. 10. Quæstionem autem,
an possit carnibus vesci feria sexta, vel sab-
bathu, in quo Natalis Domini solemnitas inci-
dit?

406 *Potes non
pote.* **V**esci non potest, quia textus in *Cap. expli-
cari ult. de observat. ieiun.* concedens ei
carnium, illis diebus exceptis eos, qui ex vo-
to, vel ex regulari observatione tenentur. Ergo
Episcopus assumptus ex Religione, in qua
illis diebus elus carniū interdicuntur, nequit
carnibus vesci. Sic Barbosa de *pote. Episc.*
tit. 1. cap. 4. n. 14. & Suarius citandus, si non
ex solo præcepto regulæ, sed ex voto
à regula præscripto, ut in ordine Minorum
obligatio esset.

407 *Potes car-
nibus vesci.* **P**otest carnibus vesci, quando ex præscripto
regule elus carniū est illis diebus interdi-
ctus, quia licet ante Prælatum teneretur illis
diebus ex regulari observatione à carnibus
abstinere, assumpto Episcopatu, iam non
tenetur, cum à ingo regulæ sit exemptus. Er-
go non excipitur à privilegio, *Cap. Explicari*
Sic Caiet. 10. 1. *Opusc. tr. 2. §. 2. Suar. 10. 4. de*
Relig. tr. 8. l. 3. cap. 17. num. 19. Couar. de testa-
ment. c. 1. num. 18. Sanch. l. 6. Decalog. capite
5. num. 20.

408 *Autoris
resolutio.* **D**ixi, Suarium docere Episcopum obliga-
tum esse illis diebus à carnibus abstinere,
si vouisset ex præcepto regulæ illorum die-
rum abstinentiā. At probabilius esse reor ob-
eandem rationem idē in hoc casu esse dicen-
dum. Quia vota ex præcepto regulæ facta,
cessante regulæ observatione, cessant. Mecum
Sanch. *op. supr.* Addiderim nec obligari offi-
cium divinum ex ritu sui ordinis recitare, nec
secum locum habere, quia est ab Ordine te-
peratus, ea vero obligatio solum est ex regu-
læ præscripto. Azor. *p. 1. l. 12. c. 7. §. 4.*

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

DVBIVM CVIII

*Episcopus Regularis fruitur ne privile-
giis, gratis, & indulgentiis
sui Ordinis Religioso
concessis?*

Non fruitur, quia equum non est, ut gra-
tius, & privilegiis Ordini concessis frua-
tur, qui eius onera non sustinet. Sic *inr.*
Mandol. de privileg. glos. 3. num. 11. Mann. 10.
2. 99. Regal. 7. §. 8. d. 4. Sanch. l. 6. Decal. c. 6.
numero 33.

Fruitur equidem, quia licet non sustineat
omnia Religionis onera sustinet tamen onera
substantialia, ac præcipua: siquidem obliga-
tus est castitatem, paupertatem, & obedi-
entiam servare. Merito igitur privilegiis Ordinis
debet potiri: præcipue cum loco regularium
observationis obligationes Episcopatu annexæ
succedant. Ita *Suar. 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 3.*
c. 18. n. 2. Palao 10. 3. d. 4. de statu Relig. p. n.
24. n. 23.

Existimo probabilius, Regularem Episcopū
vix posse omnibus privilegiis, gratis, indulgen-
tiis, quæ ita ordini conceduntur, ut singu-
lis etiam concessa sint, quorumque vius
absque ullo onere, & gravamine Religio-
nis esse potest. Quia non adest efficax ratio,
ob quam is debeat potiri. Vnde poterit indul-
gentias obtinere, absolvere, & absolvi à pec-
catis, sicut reliqui ordinis illius Religiosi pos-
sunt. Verum si gratis, & privilegia singulis
concessa in Religionis detrimentum cedere
possunt, qualia sunt, vocem aeternam, & passio-
nem habere, in domibus eorundem Ordinis
residere, retinere suppellectilem, cameram, &
alia Ordines concernentia: solum eis fieri pos-
sunt de Prælatorum Ordinem consensu, & non
alias, nec alio modo. Sic declaravit Sixtus V.
provt refertur in *monum. Ordinis Minorum,*
conces. 363. Suar. c. 18. n. 3.

Ceterum ex communi sententia, ea quæ di-
cta sunt de Episcopis competere etiam Reli-
giosis electis in Ecclesiæ Romanæ Cardinales,
eo quod maneant à Regularibus Prælatibus ex-
ceptis veri Religiosi. Quare adstringuntur
voto castitatis, paupertatis, & obedientie: deo
testari non possunt nec sibi aliquid acquire-
re (sicut nec Episcopi) obedire tenentur summo
Prælati, non tantum ut universalis Ecclesiæ
Prælati, ob iurisdictionem, quam ex vi Ponti-
ficis dignitatis habet; sed tanquam supremo
Religiosorum Prælati, & ex vi voti, & iurisdic-
tionis in illo fundata. Prælatibus tamen Re-
gularibus subiecti non sunt, sed à tem-
pore electionis per Pontificem confirma-
tæ immediate romano Pontifici subii-
ciuntur: ac proinde ad Regulares obser-
vantias, quæque ex præcepto Religionis
emissa non tenentur: habitum tamen
sui Ordinis saltem quoad colorem de-
ferre debent. Quod si à Cardinalatu de-
ponantur, vel illum renuncient, ere-
diderim, eos in Prælatorum Regularium
obedientiam recidere, quia renunciatione
P 3 vel

vel depositione dignitate priuantur, ob quam exemptio fuerat concessa. Non enim illa specialem consecrationem sicut Episcopalis habet. *Mecum Palao 1. 3. d. 4. de statu Relig. pnn. 24. num. 25.*

DVBIUM CIX.

Religiosus ad parochialem Ecclesiam promotus, teneturne ad Regulares observantias, & vota ex praescripto regule emissas?

413
Certa sup-
pono.

SI promoneatur ad parochialem Ecclesiam pleno iure Religioni subiectam, certum mihi, non solum esse obligatum tribus Religionis votis, sed etiam omnibus aliis ex Religioni praescripto emissis, aliique Regularibus praecipis, quatenus in eo officio commode possunt asseruari, quia per assumptionem ad illam Ecclesiam, non desinit esse Religionis membrum, nec à Religione separatur. *Sancti. 1. 6. Decal. cap. 6. num. 36.* alios referes. Si vero beneficium siue Regulare sit siue saeculare, non sit Religioni pleno iure subiectum, quaeritur an Parochus hic ad observantias Religionis teneatur, & alia vota, quae ex praescripto regule emittantur?

414
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem, quia in huiusmodi Parochia non militat causa exemptionis, quae in Episcopo: non enim est in culmine magisterij constitutus, ac proinde regule, Praelatisque regularibus subiecti non dedecet. Sic *Sancti. 1. 6. Decal. c. 6. num. 36. Layman. 1. 4. tr. 5. c. 1. num. 11.*

415
Non tene-
tur.

Non tenetur, sed ab his omnibus exemptus est sicut Regularis Episcopus, hac tamè differentia, quod Episcopus non solum est exemptus ratione officij, ac beneficii, sed & dignitatis Episcopalis, quae nec depositione nec renunciatione cessat: parochus vero solum ratione officij, ac beneficii eximitur quo beneficio per renunciationem, vel depositionem sublato, in Praelatorum regularium recidit obedientiam. Ratio conclusionis est, quia susceptione illius beneficii etiam si regulate sit regularis manet à Religione separatus: manet enim Ecclesiae, cuius est beneficium, unitus à Religione, eiusque Praelatis independentem. At vota, quae ex praescripto regule emittuntur reliquaque regulares observantiae statuta sunt, pro Religionis corpore conservando, & augendo. Ergo regularis, qui pars illius corporis non est, nec illud constituit, praefatis votis, & observationibus teneri non debet. Ita *Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. a. 19. n. 24. & 28. Palao tom. 3. d. 4. de statu Relig. pnn. 25. n. 3.*

416
Hanc eligo
sententiam.

Hanc eligo sententiam, adiiciens, certissimum esse, ad vota substantialia teneri, quia verus religiosus est, & idem esse, de obligatione deferendi habitum Religiosum iuxta textum in *Cap. 2. Ne Clerici, vel Monachi, in 6.* Quae quidem obligatio strictior est, quam in Episcopis, & Cardinalibus, quia hi tenentur deferre habitum Religionis non so-

luta quoad colorem, sed etiam quoad figuram: et si id omittunt incidunt in excommunicationem *Cap. 2.* allegati, quia assumptione praefata habitus Clericalis non tollitur occasio vagandi, sicut videtur sublata Episcopalis habitus assumptione.

DVBIUM CX.

Monachus translatus ad Ecclesiam Regularem, vel saecularem pleno iure Religioni non subiectam, exemptusne est, ab obligatione gravis habendi socium sui Ordinis?

QVia haec obligatio non ex regula, sed ex iure communi nascitur *Cap. Mo. Statu quoniam 2. de statu Monachorum & Cap. Statu quod Dei timorem, eodem titulo operatur* est expendere qualiter haec obligatio sit intelligenda. Mihi itaque certum, Religiosum translatum ad Ecclesiam Ordini pleno iure subiectam socium eiusdem Ordinis sub gravi culpa habere teneri, Canonici autem regularem, ad quamcumque Ecclesiam translatus sit, debere socium habere, non absolute, sed si commode possit. Quaestio autem est num qui translatus est, ad Ecclesiam regularem, vel saecularem pleno iure Religioni non subiectam, exemptus sit ab habendi socium obligatione?

Exemptus non est, quia in *Cap. Monachi, & in Cap. Quod Dei timorem ex Concilio Lateran.* cauetur, ne *Monachi singuli per Villas, & oppida, per quascumque ponantur Ecclesias.* Ergo etiam in Ecclesiis non subiectis Religioni singuli poni non debent. Dictio enim *Quascumque*, universalis est, ideoque tam Ecclesias saeculares, quam regulares, & tam pleno iure Religioni subiectas, & non subiectas comprehendit. Sic nonnulli, quos refert *Sanchez 1. 6. Decalogi capite sexto numer. 39.*

Exemptus est ab ea obligatione, quia constitutus in Ecclesia pleno iure Ordini non subiecta, à Religione est separatus. Ergo nec Religio tenetur, ei socium conferre, nec ille ad eum habendum obligatur. Ita *Abbas ad Cap. Quod Dei timorem, numer. 9. Cardinal. ibi, num. 6. q. 4. Ipan. Andr. numer. 17. Azor. p. 1. l. 12. cap. 19. quaest. 14. Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 19. n. 28.*

Existimo, longè probabilis est, imo mihi certum ex recepta consuetudine monachum translatum ad Ecclesiam Ordini pleno iure non subiectam obligari habere socium, si commode possit, sicut de Canonico praemissum: ex necessitate autem, solum in Ecclesiis Ordini pleno iure subiectis. Neque obstant textus allegati. Fateor enim, nulli Ecclesiae Monachos praeficiendos esse solos, sed sub diuersa obligatione in Ecclesiis pleno iure Ordini subiectis, ac non subiectis pleno iure. In Ecclesiis namque pleno iure subiectis absolute, & sub gravi culpa in Ecclesiis autem Religioni non subiectis ex decentia, & honestate, si id fieri valeat.

CAPVT